

Moderne tijd

---

14 maximumscore 4

In een juist antwoord worden twee historisch juiste gevolgen van de Industriële Revolutie genoemd, waarbij telkens uitgelegd wordt waardoor dit gevolg de democratisering bevorderde, bijvoorbeeld:

Door de Industriële Revolutie

- gingen grote aantallen arbeiders samen in fabrieken werken, waardoor zij zich beter / makkelijker konden organiseren in politieke partijen 2
- verbeterde de scholing van de arbeiders, waardoor er meer mogelijkheden kwamen voor politieke organisaties / partijen / waardoor politieke partijen een grotere aanhang kregen / waardoor arbeiders zich bewust werden van hun positie / uitbuiting (en dat wilden veranderen) 2

Opmerking

Alleen als een juist gevolg van de Industriële Revolutie gecombineerd wordt met een juist gevolg voor democratisering, worden 2 scorepunten toegekend.

15 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- De industrialisatie van Arnhem trekt waarschijnlijk mensen aan die weinig te besteden hebben / zorgt in korte tijd voor een grote trek naar de stad (waardoor een woningtekort ontstaat / mensen in krotten, zoals in de Putsteeg, moeten wonen) 1

bij 2:

- Deze bron past bij de 'discussies over de sociale kwestie', omdat de slechte leefomstandigheden van de armen worden beschreven 1

bij 3:

- Deze bron sluit aan bij de belangen van de welgestelden in die tijd, want door de bestrijding van misstanden wordt de uitbraak van besmettelijke ziekten voorkomen (die ook welgestelde Arnhemmers kunnen treffen) / omdat het vieze afvalwater naar hun straat toeloopt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 4

Uit het antwoord moet blijken dat:

- de 'moderne vorm van imperialisme' / het modern imperialisme in de negentiende eeuw ertoe heeft geleid dat meer Europeanen zich in Indonesië vestigen vanaf het einde van de negentiende eeuw tot 1940 groeit hun aantal van 44.000 naar 300.000 2
- waar een einde aan komt door de 'dekolonisatie van de (tweede helft van de) twintigste eeuw' / 'het succesvolle verzet tegen het West-Europese imperialisme', wat tot een daling van het aantal Europeanen leidt na 1940 van 300.000 naar 0 in 1960 2

Opmerking

Alleen als een juist kenmerkend aspect op een juiste manier wordt verbonden met een gegeven uit de tabel, worden 2 scorepunten toegekend.

17 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de grote tegenstellingen tussen Duitsland en Frankrijk / het Franse revanchisme (na de Frans-Duitse oorlog) hebben bijgedragen aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

18 maximumscore 2

De juiste combinaties zijn:

1 - e, 2 - b, 3 - c, 4 - a

- indien vier combinaties juist 2
- indien drie combinaties juist 1
- indien minder dan drie combinaties juist 0

19 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met het afbeelden van de keizer als vlootleider / het onderschrift waarin de keizer stelt dat de vloot even belangrijk is als het leger 1
- wil de maker het draagvlak voor de vlootpolitiek in Duitsland vergroten / de Vlootwet / de *Weltpolitik* meer draagvlak geven onder de Duitse bevolking 1
- In Groot-Brittannië leidde de bouw van de Duitse vloot tot het steun zoeken in internationale bondgenootschappen / toenadering tot Frankrijk (als antwoord op de Duitse dreiging) / tot een wapenwedloop 1

Opmerking

Alleen als het politieke doel van de maker van de prentbriefkaart juist wordt weergegeven, wordt 1 scorepunt toegekend aan een juiste verwijzing naar de prentbriefkaart.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 4

Een juist antwoord bevat twee historisch juiste problemen van de Republiek van Weimar met de daarbij passende beloften van de NSDAP, bijvoorbeeld:

- Door het Verdrag van Versailles waren allerlei Duitstalige gebieden verloren gegaan. De NSDAP beloofde Duitsland weer de plaats op het wereldtoneel te geven waar het recht op had.
- De Vrede van Versailles dwong Duitsland tot herstelbetalingen, die een grote belasting vormden voor de economie. De NSDAP beloofde die betalingen te staken.
- Er bestond weinig vertrouwen in de politieke leiders, omdat zij verantwoordelijk werden gehouden voor de nederlaag in de Eerste Wereldoorlog / het accepteren van de Vrede van Versailles. De NSDAP beloofde nieuwe (krachtige) bestuurders, die hieraan nooit hun steun hadden gegeven / beloofde een sterke leider.
- De economische crisis van de jaren 1930 veroorzaakte werkloosheid. De NSDAP beloofde economisch herstel / beloofde werk.

per juist probleem met een daarbij passende belofte van de NSDAP 2

Opmerking

Alleen als een historisch juist probleem van de Weimarrepubliek wordt genoemd met een daarbij passende belofte van de NSDAP, worden scorepunten toegekend.

21 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- Uit de bron blijkt dat vanuit Den Haag vastgesteld wordt wat (en hoe) de krant gevuld wordt / er alleen kranten verschijnen die de visie van de nazi's overbrengen / er geen sprake meer is van een vrije / pluriforme pers 1

bij 2:

- Uit de bron blijkt het belang dat de bezetter hecht aan controle over de pers om zijn ideologie over te dragen / het aan zijn kant krijgen van de Nederlandse bevolking / het bewaren van rust en orde 1

22 maximumscore 2

De juiste combinaties zijn:

1 - e (Reagan), 2 - c (Kennedy), 3 - a (Truman), 4 - b (Eisenhower)

indien vier combinaties juist 2

indien drie combinaties juist 1

indien minder dan drie combinaties juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met het afbeelden van (twee van de volgende): 2
  - Karl Marx die spuugt op de Sovjetleiders
  - de met bloed besmeurde handen / kleding van de Sovjetleiders
  - de schuldige blik van de Sovjetleiders
  - de vlammen boven het silhouet van Boedapest
  - de naar Boedapest oprukkende tank
  - het verwijt in het onderschrift
- geeft Fritz Behrendt hier de mening weer dat de wijze waarop de leiding van de Sovjet-Unie een einde heeft gemaakt aan de Hongaarse Opstand (ook) door Marx (de grondlegger van het communisme) afgekeurd zou worden 2

Opmerking

Alleen als in het beschrijven van de mening in de prent wordt ingegaan op de verwijzing naar Marx, worden 2 scorepunten toegekend.

24 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Gromyko's weergave is eenzijdig, omdat hij (twee van de volgende): 2
  - de Praagse Lente veroordeelt als een contrarevolutie.
  - de noodzaak aangeeft dat in Tsjechoslowakije orde op zaken moet worden gesteld.
  - Alexander Dubček beschrijft als iemand die niet weet waar hij mee bezig is.
  - ingrijpen door het Warschaupact ziet als een daad van vriendschap / een waarborg voor de juiste socialistische koers.
- Dit kan worden verklaard omdat hij zich als minister van de Sovjet-Unie / als communistische functionaris bedreigt voelt door de veranderingen in de Tsjechoslowaakse Communistische Partij / door het 'communisme met het menselijk gezicht' 1

25 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De Brezjnev-doctrine houdt in dat er gewapend mag worden ingegrepen (door het Warschaupact) bij politieke veranderingen in Oost-Europa 1
- Gromyko zegt dat de Praagse Lente een gevaarlijke / negatieve / chaotische ontwikkeling is, die ingrijpen door de Sovjet-Unie / het Warschaupact noodzakelijk maakt 1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>26 maximumscore 3</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SDI (of een omschrijving daarvan) • De sovjeteconomie kon deze stap in de wapenwedloop niet aan / De Sovjet-Unie voelde zich bedreigd want de wederzijdse afschrikking zou door SDI worden opgeheven • In het Westen voelden veel mensen zich ook bedreigd doordat hier een nieuwe fase in de wapenwedloop inging / de Verenigde Staten zich zouden kunnen terugtrekken uit Europa (omdat het minder kwetsbaar is geworden) / de Sovjet-Unie met een atoomaanval de eerste klap zou kunnen uitdelen 		<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p>27 maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Omdat de inkomsten / lonen sterker stijgen dan de kosten van levensonderhoud houden mensen meer over, wat past bij 'de toenemende westerse welvaart vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw'.</p>		